

ผลกระทบของแรงงานคืนถิ่นต่อฐานทรัพยากรในชุมชน

กรณีศึกษา: บ้านหนองมน ตำบลบ้านหลวง อำเภอคอนสาร จังหวัดสระบุรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชนบท

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2543

ISBN 974-663-797-5

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

4036840 ENRD/M : สาขาวิชา : เทคโนโลยีการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชนบท ;

วท.ม. (เทคโนโลยีการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชนบท)

คำสำคัญ : ผลกระทบ / แรงงานคืนถิ่น / ฐานทรัพยากร

กชกร ชินะวงศ์ : ผลกระทบของแรงงานคืนถิ่นต่อฐานทรัพยากรในชุมชน กรณีศึกษา บ้านหนองมน ตำบลบ้านหลวง อำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี (THE IMPACT OF RETURNING MIGRANTS ON COMMUNITY – BASED RESOURCES: A CASE STUDY OF BAN NONGMON BAN LUANG SUB – DISTRICT, DONPHUT DISTRICT, SARABURI PROVINCE) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: โอภาส ปัญญา, Ph.D., ประภาพรรณ อุ๋นอบ, ศษ.ด., ทิพวัลย์ สัจจันทร์, Ph.D., 266 หน้า. ISBN 974-663-797-5

ภาวะวิกฤติเศรษฐกิจของประเทศที่เกิดขึ้น นับตั้งแต่ปลายปี 2539 ส่งผลให้เกิดการเลิกจ้างแรงงานเป็นจำนวนมาก แรงงานที่ถูกเลิกจ้างหลายคนเดินทางกลับภูมิลำเนา เนื่องจากไม่สามารถหางานใหม่ทำได้ การศึกษาค้นคว้านี้ ต้องการตรวจสอบถึงผลกระทบของแรงงานคืนถิ่นที่มีต่อฐานทรัพยากรในชุมชน ทั้งนี้เพื่อนำมาสู่การตอบคำถามการวิจัยที่ว่า ฐานทรัพยากรในชุมชนจะสามารถรองรับแรงงานคืนถิ่น ได้หรือไม่ อย่างไร ในการศึกษานี้จะใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่ง โครงสร้างเป็นแนวทางในการศึกษา กลุ่มเป้าหมายที่สำคัญคือแรงงานคืนถิ่นจำนวน 30 คน ที่อาศัยอยู่ในบ้านหนองมน ซึ่งเป็นชุมชนที่อยู่ในเขตที่ราบลุ่มภาคกลาง

แรงงานคืนถิ่นที่พบในบ้านหนองมน แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ประเภทที่หนึ่งเป็นแรงงานคืนถิ่นที่สามารถปรับตัวได้ดี มีการนำเอาทักษะและแนวความคิดใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการฐานทรัพยากรที่มีอยู่ในครอบครัว เช่นที่ดิน แรงงาน ทุน เป็นต้น ทำให้ฐานทรัพยากรที่มีอยู่ได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น แรงงานคืนถิ่นประเภทนี้มีอยู่น้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับแรงงานคืนถิ่นประเภทที่สอง ที่กลับเข้ามาเผชิญกับความยากลำบากในชุมชน เนื่องจากแรงงานคืนถิ่นประเภทนี้มิได้กลับมาพร้อมกับแนวความคิดใหม่ หากยังคงกลับมาทำการเกษตรแบบกระแสหลักเช่นเดิม ในขณะที่แรงงานคืนถิ่นที่มีที่ดินทำกินน้อย จะกลับมารับจ้างและหาปลาขาย

แรงงานคืนถิ่นส่วนใหญ่คาดหวังว่า เศรษฐกิจของประเทศจะดีขึ้น และพวกเขาที่พร้อมที่จะกลับออกไปหางานทำอีกครั้ง ด้วยเหตุนี้เองทำให้แรงงานคืนถิ่นไม่ได้ตระหนักถึง ความจำเป็นที่จะต้องพัฒนารูปแบบการทำเกษตรให้ดีขึ้น ยังคงทำการเกษตรแบบกระแสหลักอยู่ต่อไป ลักษณะดังกล่าวเป็นสาเหตุสำคัญ ที่ทำให้ฐานทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน เสื่อมโทรมลงเรื่อย ๆ ดังนั้นการพิจารณาความสามารถในการรองรับแรงงานคืนถิ่นของฐานทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน จะขึ้นอยู่กับชนิดและเงื่อนไขในการกลับเข้ามาอยู่ในชุมชนของแรงงานคืนถิ่น

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาค้นคว้านี้แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ โครงการระยะสั้น เช่น การส่งเสริมและฝึกอบรมอาชีพ การจัดทำร้านค้าชุมชน การทำบัญชีรายรับ – รายจ่ายของครอบครัว การให้ความรู้เกี่ยวกับระบบตลาด และโครงการระยะยาว เช่น การฟื้นฟูทุนทางสังคม การปรับวิถีคิดของแรงงานคืนถิ่น การส่งเสริมการทำเกษตรแบบผสมผสาน และการส่งเสริมการศึกษาวิจัยในชุมชน

4036840 ENRD/M : MAJOR : TECHNOLOGY OF ENVIRONMENTAL PLANNING FOR RURAL DEVELOPMENT ; M. Sc. (TECHNOLOGY OF ENVIRONMENTAL PLANNING FOR RURAL DEVELOPMENT)

KEY WORDS : IMPACT / RETURNING MIGRANTS / COMMUNITY RESOURCES

KOACHAKON CHINAWONG : THE IMPACT OF RETURNING MIGRANTS ON COMMUNITY – BASED RESOURCES: A CASE STUDY OF BAN NONGMON BAN LUANG SUB – DISTRICT, DONPHUT DISTRICT, SARABURI PROVINCE. THESIS ADVISORS : OPART PANYA, Ph.D. (Human Geography). PRAPHAPHAN UN-OB, Ph.D. (Population Study), THIPPAWAL SRIJANTR, Ph.D. (Agricultural Development). 266 P. ISBN 974 – 663 – 797 – 5

The Thai economic crisis which occurred towards the end of 1996 created a great number of unemployed people, many of whom had no alternatives but to return to their home-villages in rural areas. This study is set to examine the impact of these returning migrants on the natural resources in their home communities. It is an attempt to address the currently debated issue regarding whether or not the rural society can absorb the returning, unemployed population from the city. The study employs a qualitative approach, focusing on semi-structured interviewing of 30 key informants, all of whom are returning migrants who live in the village of Nongmon, located in a Central province of Thailand.

Two types of returning migrants are identified: those who are well adapted and those facing a great deal of difficulties. The well-adapted returnees are found to have taken advantages of their new ideas and skills in managing their family resources (land, labor and capital). This has improved family-based resources. This type is found in a very small number, as compared to the group that is still struggling. The second group faces a great deal of difficulties, as they cannot find better options. Some come back with the conventional idea of exploiting the mainstream agriculture; a few of them, especially the land-less, continue seeking daily wages, and others earn income from catching fish and selling them in market.

It seems that these are the people who still hope for the country's economic recovery and thus are ready to leave the village any moment. They fail to see the need to improve the existing mainstream agriculture, considered the main cause of resource degradation and environmental problems in the rural areas. Land, water and air remain heavily contaminated with chemical fertilizers and pesticides they have used. In sum, the absorbing capacity of the rural village—whether or not the community-based resources can help solve urban unemployment, depends on the types and conditions attained by the returning migrants themselves.

Finally, two types of assistance policies are recommended. An immediate program is needed, aiming to improve basic skills to be used in understanding household incomes and expenses, and community cooperation. Knowledge of marketing systems is highly recommended. Long-term assistance should involve many of the following schemes: rebuilding the social capital at the community level, changing the way of the returnees' thinking, promoting integrated agriculture, and finally encouraging community, action research.

